

ПРАВОВІ ЗАГРОЗИ ГРОМАДСЬКІЙ БЕЗПЕЦІ

У статті здійснено аналіз загроз громадській безпеці та нормативно-правових актів щодо визначення зміст забезпечення громадської безпеки у даній сфері.

Ключові слова: *загроза, громадська безпека, національна безпека, адміністративно-правовий, небезпека*

В статье осуществлен анализ угроз общественной безопасности и нормативно правовых актов относительно определения содержания обеспечения общественной безопасности в данной сфере.

Ключевые слова: *угроза, общественная безопасность, национальная безопасность, административно-правовой, опасность*

In the article the analysis of threats public safety is carried out and normatively legal acts in relation to determination maintenance of providing of public safety in this sphere.

Key words: *threat, public safety, national safety, administrativno-pravoviy, danger*

Постановка проблеми. В умовах безперервного науково-технічного прогресу все більшого значення набуває організація контролю з боку суспільства і держави у сфері незаконного або неналежного поводження з матеріальними об'єктами підвищеної небезпеки, у тому числі використання (вживання) їх в злочинних цілях. І, перш за все, відносно тих з них, які є предметами злочинного посягання, а також знаряддями або засобами злочинів проти громадської безпеки.

Стан дослідження. Дослідженню поняття «громадська безпека», присвятили свої наукові праці О.М. Бандурка, І.П. Веремеєнко, І.П. Голосніченко, В.К. Гіжевський, В.Л.Грохольський, Є.В. Додін, М.В. Ковалів, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.І. Остапенко, Ю.І. Римаренко та інші. Всі вони загалом дійшли до спільної позиції щодо змісту цього поняття, але комплексного розгляду правового визначення загроз громадській безпеці України не проводилось.

Метою даної статті є правове визначення загроз громадській безпеці України. Для досягнення цієї мети планується вирішити такі завдання: сформулювати методологічні питання, пов'язані з визначенням сутності «загроз» та «громадської безпеки»; провести класифікацію загроз громадській безпеці України.

Виклад основних положень. Загроза – вираження певного виду небезпеки, що характеризує можливість нанесення об'єктам громадської безпеки збитку. Громадській безпеці можуть загрожувати дії (бездіяльність), факти, події, наслідки яких можуть спричинити: зниження рівня безпеки людини і громадянина; утиск прав, свобод і законних інтересів особи; загибель, спричинення шкоди здоров'ю людей; нанесення матеріального і іншого збитку особи, суспільству і державі [1, с. 10–16].

Існують різні види загроз громадській безпеці. Розглянемо ті, які за певних умов можуть з'явитися або є чинниками нанесення збитку об'єктам громадської безпеки.

1. Реальну загрозу громадській безпеці представляють криміногенні чинники. Динаміка злочинності свідчить про її високий рівень, який загрожуює громадській безпеці. На жаль, в спеціальній літературі, злочинність зазвичай розглядається як чинник, що впливає на стан громадського порядку. Тим часом багато видів злочинів перш за все загрожують безпеці людини і громадянина, суспільства і держави.

Зростання і підвищення ступеню небезпеки злочинних дій, ескалація насильства, жорстокості, агресивності злочинних діянь, крадіжки, грабежі, розбої і інші злочини проти особи, озброєність, що посилюється, і технічна оснащеність злочинців, підвищення кримінальної активності неповнолітніх і молоді представляють безпосередню і найбільш небезпечну загрозу громадській безпеці [2, с. 214].

Загрозу особистій і громадській безпеці представляє кримінальний терор відносно представників органів державної влади, у тому числі судових органів, міліції, податкової поліції і інших правоохоронних органів, а також відносно потерпілих і свідків по кримінальних справах – аж до фізичного усунення неугодних осіб і тому подібне.

Оскільки життєдіяльність людей так чи інакше пов'язана з їх перебуванням в громадських місцях, то найбільшу загрозу безпеці людини і громадянина представляє вулична злочинність, тобто злочини, що здійснюються на вулицях, в парках, садах, на транспорті, вокзалах і в інших громадських місцях.

2. Загрозу громадській безпеці представляє збільшена байдужість суспільства до пияцтва, політика держави, що виражається у відміні державної монополії на виробництво і реалізацію етилового спирту і горілки, а також ввезенні їх з-за кордону. В результаті зросла питома вага злочинів, здійснених особами, що знаходилися під впливом алкогольного сп'яніння.

Пияцтво і наркоманія руйнують загальноприйняті норми моралі і моральності, ведуть до зростання проституції, поширенню венеричних і інших захворювань, деградації особи, розпаду сім'ї і збільшенню неблагополучних сімей, криміналізації підростаючого покоління.

3. Загрозу громадській безпеці представляє «прозорість» Державного кордону України з державами, що входять до СНД, недосконалість пограничного і митного контролю, що сприяють проникненню до України з-за кордону кримінального елементу, зброї, наркотиків і тому подібне.

«Прозорість» кордону створює сприятливі умови для неврегульованих міграційних процесів, що ваблять зростаючу імміграцію до України з країн ближнього і далекого зарубіжжя. А відсутність міграційного контролю, недосконалість системи прийому, розміщення і надання допомоги іммігрантам, прогалини в правовому регулюванні внутрішньої міграції негативно відбиваються на громадській безпеці [3; 4, с. 118–122].

4. До загроз громадській безпеці належить: незаконна діяльність політичних партій, рухів, громадських організацій, релігійних і інших об'єднань; політичний екстремізм і тероризм; проведення несанкціонованих масових заходів (демонстрацій, мітингів, маніфестацій, пікетування, блокування, страйки та ін.); дії, направлені на створення передумов для групових і масових порушень громадського порядку, непокоря властям та ін. Шкода громадській безпеці може бути завдана в результаті помилок в національній політиці, насадженні ідей націоналізму і сепаратизму, порушення прав, свобод і національних інтересів тих або інших народів, провокації і підтримки міжетнічних і міжконфесійних конфліктів [4, 76].

5. Громадській безпеці загрожують дорожньо-транспортні випадки, аварії, катастрофи, випуск на лінію несправних транспортних засобів, управління транспортними засобами в стані сп'яніння. Дорожньо-транспортні випадки тягнуть за собою загибель і поранення людей.

6. Громадській безпеці загрожують незахищеність особи, майна, суспільства і держави від пожеж, що мають широкое поширення.

7. Загрози громадській безпеці, що витікають від аварій і катастроф техногенного, природного і іншого характеру. Прогресуюче зростання аварій, техногенних катастроф, диверсій, терористичних проявів та інших надзвичайних ситуацій, як відомо, вабить масову загибель людей і завдає істотного матеріального збитку [5, с. 87–89].

Таким чином, на даний момент і в найближчій перспективі з огляду на ряд обставин не передбачається скорочення цих загроз. Знос аварійно-небезпечного технологічного устаткування і транспортних засобів; ослаблення режиму охорони об'єктів і виробництв, що представляють громадську небезпеку; недостатність ресурсів, що направляються на підтримку і розвиток системи реагування на надзвичайні ситуації, і інші чинники не дають підстав для оптимізму.

Потрібно також брати до уваги, що наслідки надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру можуть ускладнюватися панікою, що виникає при таких ситуаціях, серед населення, поширенням помилкових, а інколи і провокаційних чуток, непокорю уповноваженим посадовим особам, груповими і масовими безладами.

8. Однією з загроз громадській безпеці є відсутність належного правового забезпечення діяльності суб'єктів безпеки, законів і підзаконних нормативних актів, що регулюють відносини у сфері громадської безпеки.

Небезпечним чинником, що впливає на громадську безпеку, стає некерований процес прийняття нормативно-правових актів. Ухвалення законів, указів, інших нормативних актів, що свідомо перечать Конституції України, зачіпають життєво важливі інтереси громадян, громадських об'єднань, релігійних організацій, може привести до виникнення надзвичайних ситуацій, викликати міжнаціональну ворожнечу, масову незадоволеність населення, активізувати злочинність, спровокувати широкомасштабні виступи, мітинги, страйки, дестабілізувати обстановку в тому або іншому регіоні або в країні в цілому.

Аналіз стану правового забезпечення громадської безпеки показує, що воно потребує поліпшення. Значна частина законодавства не відображає сьогоденних потреб захисту об'єктів громадської безпеки у зв'язку з соціально-економічними умовами, що змінилися за останні роки. Нині чинне законодавство не є ефективною правовою системою, яка надійно захищає життєво важливі інтереси особи, суспільства і держави від загроз громадської безпеки, зокрема, від організованої злочинності, захоплення заручників, тероризму, неконтрольованої міграції, соціальних та інших надзвичайних ситуацій.

У законодавстві, що регулює відносини у сфері громадської безпеки, є прогалини, які активно заповнюються підзаконними нормативно-правовими актами. Ці акти незрідка протирічать законодавству і ущемляють права і законні інтереси фізичних, посадових і юридичних осіб. Правовий статус ряду суб'єктів забезпечення громадської безпеки, наприклад, громадських формувань, що беруть участь в забезпеченні безпеки, на місцевому рівні законом не визначений, що перешкоджає їх активній роботі.

9. Громадській безпеці загрожує невисока ефективність діяльності суб'єктів безпеки, у тому числі і перш за все правоохоронних органів, по ряду об'єктивних і суб'єктивних причин. Вона обумовлена невисоким рівнем професіоналізму співробітників суб'єктів безпеки у зв'язку з відтоком професійних кадрів в недержавні сфери діяльності, відсутністю високої виконавської дисципліни співробітників, їх зловживаннями і порушеннями законності, невирішеністю проблем правового, матеріально-технічного, фінансового, кадрового і соціального забезпечення.

Недостатньо висока ефективність діяльності суб'єктів безпеки обумовлена також втратою тих, що виправдали себе у минулому організаційних форм участі громадян в забезпеченні громадської безпеки і правопорядку, роз'єднаністю суб'єктів безпеки і слабкою координацією їх діяльності по забезпеченню громадської безпеки.

Висновок. Таким чином, відсутність високої результативності в роботі суб'єктів безпеки вабить невіру людей в здатність держави забезпечити громадську безпеку, безпеку особи, захист від протиправних посягань. Ця невіра веде до соціальної пасивності, проявів масової незадоволеності, незаконного озброєння населення в цілях самозахисту.

Література

1. Панов М. І. Безпека як фундаментальна категорія в методології правознавства (до постановки проблеми) / М. І. Панов, В. П. Тихий // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – № 3 (22). – С. 10–16.
2. Копан О. В. Забезпечення внутрішньої безпеки України / О. В. Копан // Введення в поліцейську стратегію. – К.: Вид-во НАВСУ, 2001. – 424 с.
3. Нікітін Ю. Організаційно-правові засади побудови системи внутрішньої безпеки українського суспільства / Ю. Нікітін // Право України. – 2008. – № 7 – С. 118–122.
4. Організація охорони громадського порядку / [Дворак С.Д., Долішній Г. П., Оліфер В. І. та ін.] ; за ред. Бучка М. Б. – Івано-Франківськ: Прикарпатськ. юрид. ін-т МВС України, 2004. – 126 с.
5. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення : підручник для державних службовців, науковців, студентів і аспірантів вищих навчальних закладів економічного профілю / Пастернак-Таранушенко Г. ; за ред. професора Богдана Кравченка. – К. : "Кондор", 2002. – 302 с.